ประโยค ๑ - ๒
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๙ ประเทศสหรัฐอเมริกา

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อเถกทิวสำ ราชา อุปริปาสาเท ฐิโต อนฺตรวีถึ โอโลกยมาโน “อนาถปิณฺฑิกสฺส จูฬอนาถปิณฺฑิกสฺส วิสาขาย สุปฺปวาสายาติ เอเตสำ เคเห ภตฺตกิจฺจตฺถาย คจฺฉนฺเต อเนกสหสฺเส ภิกฺขู ทิสฺวา “กหำ อยฺยา คจฺฉนฺตีติ ปุจฺฉิตฺวา, “เทว อนาถปิณฺฑิกสฺส เคเห นิจฺจภตฺตสลากภตฺตคิลานภตฺตาทีนำ อตฺถาย เทวสิกำ เทฺว ภิกฺขุสหสฺสานิ คจฺฉนฺติ, จูฬอนาถปิณฺฑิกสฺส เคหำ ปญฺจสตา ภิกฺขู นิจฺจำ คจฺฉนฺติ, ตถา วิสาขาย, ตถา สุปฺปวาสายาติ วุตฺเต, สยำปิ ภิกฺขุสงฺฆำ อุปฏฺฐหิตุกาโม วิหารำ คนฺตฺวา ภิกฺขุสหสฺเสน สทฺธึ สตฺถารำ นิมนฺเตตฺวา สตฺตาหำ สหตฺถา ทานำ ทตฺวา สตฺตเม ทิวเส สตฺถารำ วนฺทิตฺวา “ภนฺเต ปญฺจหิ เม ภิกฺขุสเตหิ สทฺธึ นิพทฺธำ ภิกฺขำ คณฺหาติ อาห ฯ “มหาราช พุทฺธา นาม เอกฏฺฐาเน นิพทฺธำ ภิกฺขำ น คณฺหนฺติ, พหู พุทฺธานำ อาคมนำ ปจฺจาสึสนฺตีติ ฯ “เตนหิ เอกำ ภิกฺขุำ นิพทฺธำ เปเสถาติ ฯ สตฺถา อานนฺทตฺเถรสฺส ภารมกาสิ ฯ ราชา "ภิกฺขุสงฺเฆ อาคเต ปตฺตำ คเหตฺวา อิเม นาม ปริวิสนฺตูติ อวิจาเรตฺวา สตฺตาหำ สยเมว ปริวิสิตฺวา อฏฺฐเม ทิวเส วิกฺขิตฺโต ปปญฺจำ อกาสิ ฯ ราชกุเล จ นาม อนาณตฺตา อาสนานิ ปญฺญาเปตฺวา ภิกฺขู นิสีทาเปตฺวา ปริวิสิตุำ น ลภนฺติ ฯ ภิกฺขู “น มยำ อิธ ชาตุำ สกฺขิสฺสามาติ พหู ปกฺกมึสุ ฯ ราชา ทุติยทิวเสปิ ปมชฺชิ ฯ ทุติยทิวเสปิ พหู ปกฺกมึสุ ฯ ตติยทิวเสปิ ปมชฺชิ ฯ ตทา อานนฺทตฺเถรำ เอกกเมว ฐเปตฺวา อวเสสา ปกฺกมึสุ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ปุญฺญวนฺตา นาม การณวสิกา โหนฺติ กุลานิ ปสาทิ รกฺขนฺติ ฯ ตถาคตสฺส จ “สารีปุตฺตตฺเถโร มหาโมคฺคลฺลานตฺเถโรติ เทฺว อคฺคสาวกา, “เขมา อุปฺปลวณฺณาติ เทฺว อคฺคสาวิกา, อุปาสเกสุ “จิตฺโต คหปติ หตฺถโก อาฬวโกติ เทฺว อคฺคสาวกา, อุปาสิกาสุ “เวฬุกณฺฏกี นนฺทมาตา ขุชฺชุตฺตราติ เทฺว อคฺคสาวิกา; อิติ อิเม อฏฺฐ ชเน อาทึ กตฺวา ฐานนฺตรปฺปตฺตา สพฺเพปิ สาวกา เอกเทเสน ทสนฺนิ ปารมีนิ ปูริตตฺตา มหาปุญฺญา อภินีหารสมฺปนฺนา ฯ

อานนฺทตฺเถโรปิ กปฺปสตสหสฺสปูริตปารมี อภินีหารสมฺปนฺโน มหาปุญฺโญ อตฺตโน การณวสิกตาย กุลสฺส ปสาทิ รกฺขนฺโต อฏฺฐาสิ ฯ ตสฺมา เอกกเมว นิสีทาเปตฺวา ปริวิสึสุ ฯ ราชา ภิกฺขูนิ คตกาเล อาคนฺตฺวา ขาทนียโภชนียานิ ตเถว ฐิตานิ ทิสฺวา “กึ อยฺยา นาคมึสูติ ปุจฺฉิตฺวา “อานนฺทตฺเถโร เอกโก ว อาคโต เทวาติ สุตฺวา “อทฺธา เอตฺตกมฺเม เฉทนมกึสูติ ภิกฺขูนิ กุทฺโธ สตฺถุ สนฺติกิ คนฺตฺวา “ภนฺเต มยา ปญฺจนฺนิ ภิกฺขุสตานิ ภิกฺขา ปฏิยตฺตา, อานนฺทตฺเถโร กิร เอกโก ว อาคโต, ปฏิยตฺตภิกฺขา ตเถว ฐิตา, ปญฺจสตา ภิกฺขู มม เคเห สญฺญิ น กรึสุ; กินฺนุ โข การณนฺติ อาห ฯ สตฺถา ภิกฺขูนิ โทสิ อวตฺวา “มหาราช มม สาวกานิ ตุมฺเหหิ สทฺธึ วิสฺสาโส นตฺถิ, เตน น คตา ภวิสฺสนฺตีติ วตฺวา กุลานิ อนุปคมนการณญฺจ อุปคมนการณญฺจ ปกาเสนฺโต ภิกฺขู อามนฺเตตฺวา อิมิ สุตฺตมาห ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ๑ - ๒

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ครั้งนั้น ในวันหนึ่ง อ.พระราชา ประทับยืนอยู่แล้ว ในเบื้องบนแห่งปราสาท ทรงแลดูอยู่ ซึ่งระหว่างแห่งถนน ทอดพระเนตรเห็นแล้ว ซึ่งภิกษุ ท. ผู้มีพันมิใช่หนึ่ง ผู้ไปอยู่ เพื่อประโยชน์แก่กิจด้วยภัต ในเรือนของชน ท. เหล่านั่น คือ ของมหาเศรษฐีชื่อว่าอนาถบิณฑิกะ ของเศรษฐีชื่อว่าจูฬอนาถบิณฑิกะ ของมหาอุบาสิกาชื่อว่าวิสาขา ของอุบาสิกาชื่อว่าสุปปวาสา ตรัสถามแล้วว่า อ.พระผู้เป็นเจ้า ท. ย่อมไป ในที่ไหน ดังนี้ ครั้นเมื่อคำว่า ข้าแต่พระองค์ผู้สมมติเทพ อ.พันแห่งภิกษุ ท. สอง ย่อมไป ในเรือน ของมหาเศรษฐีชื่อว่าอนาถบิณฑิกะ ทุก ๆ วัน เพื่อประโยชน์ แก่ภัต ท. มีนิตยภัตและสลากภัตและคิลานภัตเป็นต้น อ.ภิกษุ ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไป สู่เรือน ของเศรษฐีชื่อว่าจูฬอนาถบิณฑิกะ ตลอดกาลเป็นนิตย์ อ.เหมือนอย่างนั้น คือว่า อ.ภิกษุ ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไป สู่เรือน ของมหาอุบาสิกาชื่อว่าวิสาขา ตลอดกาลเป็นนิตย์[๑] อ.เหมือนอย่างนั้น คือว่า อ.ภิกษุ ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไป สู่เรือน ของอุบาสิกาชื่อว่าสุปปวาสา ตลอดกาลเป็นนิตย์ [๒]ดังนี้ อันราชบุรุษ ท. กราบทูลแล้ว เป็นผู้ใคร่เพื่ออันบำรุง ซึ่งหมู่แห่งภิกษุ แม้เอง เป็น เสด็จไปแล้ว สู่วิหาร ทรงนิมนต์แล้ว ซึ่งพระศาสดา กับ ด้วยพันแห่งภิกษุ ทรงถวายแล้ว ซึ่งทาน ด้วยพระหัตถ์ของพระองค์ ตลอดวันเจ็ด ถวายบังคมแล้ว ซึ่งพระศาสดา ในวัน ที่เจ็ด กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ.พระองค์ กับ ด้วยร้อยแห่งภิกษุ ท. ห้า ขอจงทรงรับ ซึ่งภิกษา ของหม่อมฉัน เนืองนิตย์ ดังนี้ ฯ อ.พระศาสดา

[๑] หรือแปลว่า อ.ภิกษุ ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไป สู่เรือน ของมหาอุบาสิกาชื่อว่าวิสาขา ตลอดกาลเป็นนิตย์ เหมือนอย่างนั้น

[๒] หรือแปลว่า อ.ภิกษุ ท. ผู้มีร้อยห้าเป็นประมาณ ย่อมไป สู่เรือน ของอุบาสิกาชื่อว่าสุปปวาสา ตลอดกาลเป็นนิตย์ เหมือนอย่างนั้น

ตรัสแล้ว ว่า ดูก่อนมหาบพิตร ชื่อ อ.พระพุทธเจ้า ท. ย่อมไม่ทรงรับ ซึ่งภิกษา ในที่แห่งเดียว เนืองนิตย์ อ.ชน ท. มาก ย่อมหวังเฉพาะ ซึ่งการเสด็จมา ของพระพุทธเจ้า ท. ดังนี้ ฯ อ.พระราชา กราบทูลแล้ว ว่า ถ้าอย่างนั้น อ.พระองค์ ขอจงส่งไป ซึ่งภิกษุ รูปหนึ่ง เนืองนิตย์ ดังนี้ ฯ อ.พระศาสดา ได้ทรงกระทำแล้ว ให้เป็นภาระ ของพระเถระชื่อว่าอานนท์ ฯ อ.พระราชา ไม่ทรงจัดการแล้วว่า ครั้น เมื่อหมู่แห่งภิกษุ มาแล้ว อ.ชน ท. ชื่อ เหล่านี้ รับแล้ว ซึ่งบาตร จงอังคาส ดังนี้ ทรงอังคาสแล้ว เองนั่นเทียว ตลอดวันเจ็ด ทรงลืมแล้ว ได้ทรงกระทำแล้วซึ่งความ เนิ่นช้า ในวัน ที่แปด ฯ ก็ อ.ชน ท. ผู้ อันพระราชา ไม่ทรงบังคับแล้ว ชื่อ ในตระกูล ของพระราชา ย่อมไม่ได้ เพื่ออันปูลาด ซึ่งอาสนะ ท. แล้วจึงยังภิกษุ ท. ให้นั่งแล้ว จึงอังคาส ฯ อ.ภิกษุ ท. คิดแล้ว ว่า อ.เรา ท. จักไม่อาจ เพื่ออันดำรงอยู่ ในที่ นี้ ดังนี้ เป็นผู้มาก เป็น หลีกไปแล้ว ฯ อ.พระราชา ทรงลืมแล้ว แม้ในวันที่สอง ฯ อ.ภิกษุ ท. ผู้มาก หลีกไปแล้ว แม้ในวันที่สอง ฯ อ.พระราชา ทรงลืมแล้ว แม้ในวันที่สาม ฯ ในกาลนั้น อ.ภิกษุ ท. ผู้เหลือลง เว้น ซึ่งพระเถระชื่อว่าอานนท์ ผู้ผู้เดียวนั่นเทียว หลีกไปแล้ว ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ธรรมดาภิกษุทั้งหลายผู้มีบุญ ย่อมเป็นผู้เป็นไปในอำนาจแห่งเหตุ จึงรักษาความเลื่อมใสแห่งตระกูลทั้งหลายไว้ได้ ฯ ก็ สาวกของพระตถาคตแม้ ทั้งหมดผู้ได้รับฐานันดร ตั้งต้นแต่ชนทั้ง ๘ เหล่านี้ คือ พระอัครสาวก ๒ องค์ คือ พระสารีบุตรเถระ พระมหาโมคคัลลานเถระ พระอัครสาวิกา ๒ องค์ คือ พระเถรีชื่อว่าเขมา พระเถรีชื่อว่าอุบลวรรณา บรรดาอุบาสกทั้งหลาย อุบาสก ผู้เป็นอัครสาวก ๒ คน คือ จิตตคฤหบดี หัตถกอุบาสก ชาวเมืองอาฬวี บรรดา อุบาสิกาทั้งหลาย อุบาสิกาผู้เป็นอัครสาวิกา ๒ คนคือ มารดาของนันทมาณพ ชื่อเวฬุกัณฏกี อุบาสิกาชื่อว่าขุชชุตตรา เป็นผู้มีบุญมาก สมบูรณ์ด้วยอภินิหาร เพราะความเป็นผู้บำเพ็ญบารมี ๑๐ โดยเอกเทศ ฯ

แม้พระอานนทเถระ ผู้มีบารมีอันบำเพ็ญแล้วตั้งแสนกัป สมบูรณ์ด้วยอภินิหาร มีบุญมาก เมื่อจะรักษาความเลื่อมใสของตระกูล จึงได้ยับยั้งอยู่เพราะความที่ตนเป็นไปในอำนาจแห่งเหตุ ฯ เหล่าราชบุรุษนิมนต์ท่านรูปเดียวเท่านั้นให้นั่งแล้วอังคาส ฯ พระราชาเสด็จมา ในเวลาที่เหล่าภิกษุไปแล้วทอดพระเนตรเห็นของเคี้ยวและของฉันทั้งหลาย ตั้งอยู่อย่างนั้นแหละ จึงตรัสถามว่า พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายมิได้มาหรือ ทรงสดับว่า พระอานนทเถระมารูปเดียวเท่านั้น พระเจ้าข้า ทรงกริ้วภิกษุทั้งหลายว่า พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายได้ทำการตัดขาด จากเราเพียงเท่านี้เป็นแน่ จึงเสด็จไปสำนักพระบรมศาสดากราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หม่อมฉันได้จัดแจงภิกษาไว้ เพื่อภิกษุ ๕๐๐ รูป ทราบว่า พระอานนทเถระมารูปเดียวเท่านั้น ภิกษาที่หม่อมฉันจัดแจงแล้ว ตั้งอยู่อย่างนั้นนั่นเอง ภิกษุ ๕๐๐ รูป ไม่กระทำความสำคัญในตำหนักของหม่อมฉัน มีเหตุอะไรหนอแล ฯ พระบรมศาสดาไม่ตรัสโทษภิกษุทั้งหลาย ตรัสว่า ดูก่อนมหาบพิตร เหล่าสาวกของอาตมภาพ ไม่มีความคุ้นเคยกับพระองค์ เพราะเหตุนั้น เหล่าภิกษุคงจักไม่ได้ไป ดังนี้แล้ว เมื่อจะทรงประกาศเหตุแห่งการไม่เข้าไป และเหตุแห่งการเข้าไปสู่ตระกูลทั้งหลาย ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาแล้ว ตรัสพระสูตรนี้ ฯ

พระราชปริยัติสุธี ปิยาจาโร วัดธรรมามูล จ.ชัยนาท แปล
สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.